

Reforç · 3a avaluació (unitats 8-10)

El que és imprescindible de la tercera avaluació (drets laborals, cerca d'ocupació i projecte de vida) en llenguatge senzill, per a assegurar l'aprovat.

3a avaluació · Unitats 8, 9, 10

REPÀS TEÒRIC

U8. Els teus drets com a treballador

Treballar amb un **contracte** i donat d'alta en la **Seguretat Social** et dona drets exigibles, arreplegats en l'**Estatut dels Treballadors**. Hi ha dos grans tipus de contracte: **indefinit** (sense data de fi) i **temporal** (amb una causa i una data o fet de fi, com una substitució o una campanya). Ningú pot cobrar menys del **SMI** (Salari Mínim Interprofessional), que en 2026 és de 1.221 € bruts al mes en 14 pagues.

La **nòmina** parteix del salari brut (meritacions: salari base + complements) i li resta dues deduccions: la **cotització a la Seguretat Social** del treballador (al voltant del 6,35 %) i la **retenció d'IRPF**. El que queda és el **salari net** o líquid a percebre, el que de veritat cobres.

Tens drets bàsics: salari, jornada màxima de 40 hores setmanals, descans, 30 dies naturals de vacances a l'any, prevenció de riscos i no discriminació. Si no es complixen, pots reclamar: primer a l'empresa i, si no es corregeix, a la **Inspecció de Treball**. Treballar en negre (sense contracte ni alta) et deixa sense atur, sense baixa, sense pensió i sense protecció davant d'accidents.

U9. Buscar ocupació: CV, marca personal i entrevista

Buscar ocupació és un **procés**, no sort. El **currículum vitae (CV)** resumix la teua formació i experiència de manera clara, ordenada i honesta; el format **Europass** és un estàndard europeu molt usat. La **carta de presentació** acompanya el CV, ocupa una pàgina i s'adapta a cada oferta explicant per què encaixes.

La teua **marca personal** és la imatge que projectes, també en internet: la teua **empremta digital** (el que es veu de tu en xarxes) influïx en si et contracten, així que convé cuidar-la. **LinkedIn** és la xarxa professional de referència.

En l'**entrevista** compten tant el que dius com la teua actitud i el teu llenguatge no verbal; el **mètode STAR** (Situació, Tasca, Acció, Resultat) ajuda a respondre amb exemples concrets. Per a trobar ofertes hi ha diverses fonts: el **SEPE** (servei públic d'ocupació), portals com **InfoJobs** o LinkedIn, les ETT i el **networking** o contactes (mercat ocult: ofertes que no es publiquen).

U10. El meu projecte de vida

Un **projecte de vida** és decidir cap a on vols anar i traçar un pla realista per a arribar, amb la millor informació que tens hui. No és un pla irrevocable: es **revisa** cada cert temps.

Les metes s'ordenen per horitzó temporal: **curt termini** (este curs, 1 any), **mitjà termini** (3-5 anys) i **llarg termini** (uns 10 anys). Les de curt termini són els escalons que fan possibles les de llarg termini.

Una bona meta és **SMART**: específica, mesurable, assolible, rellevant i amb un termini. Convé escriure-la en les tres dimensions (personal, formativa i professional) i dissenyar un pla d'acció concret per als pròxims mesos. Recolzar-te en una **xarxa de suport** i en algun **mentor** (algú amb experiència que t'orienta) augmenta les teues possibilitats. Triar hui la teua formació és el primer pas del projecte.

EL QUE ÉS ESSENCIAL

- Treballar amb contracte i alta en la Seguretat Social et protegeix: cotitzes per a l'atur, la baixa per malaltia i la pensió, i tens cobertura davant d'accidents. Treballar sense papers et deixa sense res d'això.
- Hi ha dos grans tipus de contracte: indefinit (sense data de fi) i temporal (amb causa i data de fi). El SMI 2026 és de 1.221 € bruts al mes en 14 pagues: ningú pot cobrar menys.
- La nòmina parteix del salari brut i li resta dos descomptes principals: la cotització a la Seguretat Social del treballador ($\approx 6,35\%$) i la retenció d'IRPF. El que queda és el salari net (líquid a percebre).

- Tens drets laborals bàsics: salari, descans, vacances, prevenció de riscos i no discriminació. Si no es complixen, pots reclamar (primer a l'empresa, després a Inspecció de Treball).
- Per a buscar ocupació necessites un CV clar i honest, una carta de presentació adaptada i cuidar la teua marca personal (inclosa la teua empremta digital).
- Un projecte de vida és fixar metes (a curt, mitjà i llarg termini) realistes i revisables, i un pla per a aconseguir-les. Decidir hui la teua formació és el primer pas.

VOCABULARI

contracte de treball

contracte indefinit

contracte temporal

Seguretat Social

SMI

salari brut

salari net

IRPF

nòmina

currículum vitae

marca personal

projecte de vida

metes SMART

EXEMPLES RESOLTS

1. **Calcula un salari net.** Sara cobra un salari brut de 1.300 € al mes. Li descompten un 6,35 % de Seguretat Social i un 3 % d'IRPF. Calcula cada descompte i el seu salari net.

Partim del salari brut i li restem les dues deduccions.

1. Seguretat Social: 6,35 % de 1.300 = $1.300 \times 0,0635 = 82,55 \text{ €}$.

2. IRPF: 3 % de 1.300 = $1.300 \times 0,03 = 39 \text{ €}$.

3. Total deduccions: $82,55 + 39 = 121,55 \text{ €}$.

4. Salari net: $1.300 - 121,55 = 1.178,45 \text{ €}$.

Eixe és el líquid a percebre, el que entra en el seu compte. El salari brut sempre és major que el net.

2. **Indefinit o temporal.** Classifica cada contracte i digues per què: (a) caixer contractat per a la campanya de Nadal; (b) administrativa contractada sense data de fi; (c) substitut d'un treballador de baixa per malaltia.

Regla: si hi ha una **causa i una data o fet de fi**, és temporal; si no, és indefinit.

(a) Campanya de Nadal: té causa (la campanya) i fi (gener) → **temporal**.

(b) Sense data de fi → **indefinit**.

(c) Substitució: dura mentres l'altre està de baixa; quan torna, acaba → **temporal** (de substitució).

El contracte indefinit és la norma; el temporal ha d'estar justificat per una causa.

3. **Corregix un CV.** Detecta dos errors en este fragment i explica com corregir-los: «Sobre mi: estic genial per al lloc. Idiomes: anglés perfecte (en realitat bàsic). Experiència: diverses coses en llocs.»

Revisem honestedat, concreció i to.

1. To informal i imprecís: «estic genial per al lloc» i «diverses coses en llocs» no informen.

Correcció: llenguatge cuidat i concretar lloc, empresa, dates i tasques (per exemple «Reposador, Supermercat X, jun-ago 2025»).

2. Mentir en els idiomes: posar «perfecte» quan és bàsic es descobreix en l'entrevista. Correcció: indicar el nivell real (per exemple, A2/bàsic).

Un CV ha de ser clar, concret i honest: la mentira es paga.

4. **Ordena metes per termini.** Classifica en curt, mitjà o llarg termini: (a) aprovar 4t d'ESO este curs; (b) traure'm un Grau Mitjà en dos anys; (c) tindre una ocupació estable i viure pel meu compte.

Ordenem segons l'horitzó temporal.

(a) Aprovar 4t d'ESO este curs (1 any) → **curt termini**.

(b) Grau Mitjà en dos anys → **mitjà termini**.

(c) Ocupació estable i emancipar-se (futur) → **llarg termini**.

Les metes de curt termini són els escalons que fan possible la de llarg termini: aprovar 4t d'ESO permet el Grau Mitjà, que acosta el treball estable.

PRACTICA

- Classifica cada cas en **contracte indefinit** o **contracte temporal** i digues per què: a) cambrer contractat només per als tres mesos d'estiu; b) dependent contractada sense data de fi; c) substitut d'una treballadora que està de baixa per maternitat.
- Ordena les parts d'una **nòmina** i classifica-les en MERITACIONS (el que suma) o DEDUCCIONS (el que resta): salari base, retenció d'IRPF, complements, cotització a la Seguretat Social del treballador, líquid a percebre.
- Marcos cobra un salari brut de 1.221 € al mes (el SMI 2026). Li descompten un 6,35 % de Seguretat Social i un 2 % d'IRPF. Calcula cada descompte i el seu **salari net**.
- Li oferixen a Luis, de 17 anys, un treball «sense contracte, en negre, però et pague més». Indica **tres motius** pels quals NO li convé acceptar, encara que li paguen una mica més.
- Detecta tres errors en este fragment de CV i explica com corregir-los: «Soc una persona current. Tinc nivell alt d'anglés (en realitat bàsic). Adjunte foto de la festa del dissabte. Experiència: he fet coses en diversos llocs.»
- Classifica estes metes d'un projecte de vida en CURT, MITJÀ o LLARG termini: a) aprovar 4t d'ESO este curs; b) acabar un Grau Superior dins d'uns anys; c) treballar del que m'agrada i emancipar-me.
- Definix què és un **contracte de treball** i anomena els dos grans tipus.
- Quant és el **SMI 2026** i en quantes pagues? Pot una empresa pagar-te menys per una jornada completa?
- Explica amb les teues paraules la diferència entre **salari brut** i **salari net**.
- Carlos cobra 1.400 € bruts al mes. Calcula la **cotització a la Seguretat Social** del treballador, que és el 6,35 %.
- Un treballador cobra 1.200 € bruts i li retenen un 2 % d'**IRPF**. Calcula la retenció.
- Treballes 8 hores al dia de dilluns a divendres. Quantes hores fas a la setmana? Superes el màxim legal de 40 hores?
- La llei reconeix 30 dies naturals de vacances per any treballat. Si el teu contracte dura 6 mesos, quants dies de vacances et corresponen?

14. Anomena **tres drets laborals** bàsics de qualsevol persona assalariada.
15. Què pots fer si l'empresa no respecta els teus drets laborals? Indica l'ordre lògic.
16. Per a què servix cotitzar a la **Seguretat Social**? Anomena tres cobertures que et dona.
17. Què és una **carta de presentació** i per a què servix en buscar ocupació?
18. Per què convé cuidar la teua **empremta digital** (el que es veu de tu en xarxes) quan busques treball?
19. Anomena **tres fonts** on buscar ofertes d'ocupació a Espanya.
20. En una entrevista et demanen un exemple de treball en equip. Què és el **mètode STAR** i per a què servix?
21. Definix què és un **projecte de vida** i explica per què convé revisar-lo cada cert temps.

SOLUCIONARI

1. a) **Temporal**: té una causa concreta i data de fi (la temporada d'estiu).
b) **Indefinit**: no té data de finalització.
c) **Temporal** (de substitució o interinitat): existix mentres dura la baixa de l'altra treballadora; quan ella torna, acaba.
Regla: si hi ha una causa i una data o fet de fi, és temporal; si no, és indefinit.
2. **Meritacions** (sumen, formen el salari brut): salari base + complements.
Deduccions (resten): cotització a la Seguretat Social del treballador ($\approx 6,35\%$) + retenció d'IRPF.
Líquid a percebre (salari net): és el resultat final = total meritacions - total deduccions. No és ni meritació ni deducció: és el que de veritat cobres.
3. Seguretat Social = $1.221 \times 0,0635 = 77,53 \text{ €}$.
IRPF = $1.221 \times 0,02 = 24,42 \text{ €}$.
Total descomptes = $77,53 + 24,42 = 101,95 \text{ €}$.
Salari net = $1.221 - 101,95 = 1.119,05 \text{ €}$.
És el que entra en el seu compte cada mes (líquid a percebre).
4. 1. **No cotitza** a la Seguretat Social: no acumula dret a atur, baixa per malaltia ni futura pensió.
2. **No té cobertura per accident**: si es lesiona treballant, no hi ha part d'accident, ni mútua, ni indemnització.
3. **No té proves ni protecció**: si el cap deixa de pagar-li o li diu «demà no vingues», sense contracte ni nòmines no pot reclamar quasi res.
A més, amb 17 anys la llei exigix autorització paterna, contracte registrat i alta; un treball «en negre» trasllada tot el risc al treballador.
5. 1. **Mentir sobre l'anglès**: posar «alt» quan és bàsic és deshonest i es descobreix en l'entrevista.
Correcció: indicar el nivell real (per exemple, A2/bàsic) o el certificat que es tinga.
2. **Foto inadequada**: una foto de festa dona mala imatge. Correcció: usar una foto neutra i professional, o cap.
3. **Experiència vaga**: «he fet coses en diversos llocs» no informa. Correcció: concretar lloc, empresa, dates i tasques (per exemple, «Ajutant de cuina, Bar Pepe, jul-ago 2025»).
Extra: el to «currenç» és massa informal; millor un llenguatge cuidat.

6. a) **Curt termini** (este curs): aprovar 4t d'ESO.

b) **Mitjà termini** (uns anys): acabar un Grau Superior.

c) **Llarg termini** (futur): treballar del que m'agrada i emancipar-me.

Idea clau: les metes de curt termini són els escalons que fan possibles les de llarg termini; per això un projecte de vida encadena unes amb altres i es revisa cada cert temps.

7. Un **contracte de treball** és l'acord pel qual una persona es compromet a treballar per a una empresa a canvi d'un salari, amb drets i obligacions per a ambdues parts. Els dos grans tipus són l'**indefinit** (sense data de fi) i el **temporal** (amb causa i data o fet de fi).

8. El SMI 2026 és de **1.221 € bruts al mes en 14 pagues** (equival a 17.094 € bruts a l'any). **No**, cap empresa pot pagar-te menys del SMI per una jornada completa: és un mínim legal.

9. El **salari brut** és el que pactes amb l'empresa, abans de descomptes. El **salari net** (líquid a percebre) és el que cobres de veritat, després de restar la cotització a la Seguretat Social del treballador i la retenció d'IRPF. El brut sempre és major que el net.

10. Seguretat Social = $1.400 \times 0,0635 = 88,90 \text{ €}$.

És el descompte que apareix en la seua nòmina per cotitzar al sistema (atur, baixa, pensió).

11. IRPF = $1.200 \times 0,02 = 24 \text{ €}$.

És la part del salari que l'empresa avança a Hisenda en el teu nom.

12. Hores setmanals = $8 \times 5 = 40 \text{ hores}$.

No superes el màxim legal de 40 hores setmanals: estàs just en el límit. Si et demanaren més de manera habitual, serien hores extra, que tenen les seues pròpies regles.

13. Mig any = la mitat: $30 \div 2 = 15 \text{ dies naturals}$.

Si no arribes a disfrutar-les, te les han de pagar en el finiquit.

14. Per exemple: **dret al salari** (almenys el SMI), **dret al descans i a vacances** (30 dies a l'any) i **dret a la prevenció de riscos laborals** (treballar de manera segura). També: no discriminació i igualtat de retribució.

15. Primer, **reclamar a la mateixa empresa** (parlar amb el responsable o per escrit). Si no es corregix, acudir a la **Inspecció de Treball** i, en últim terme, als tribunals. També pots recolzar-te en un **sindicat** o en el comitè d'empresa.

16. Cotitzar et dona dret, entre altres coses, a la **prestació per desocupació (atur)**, a la **baixa per malaltia o accident** i a la futura **pensió de jubilació**. A més, cobertura sanitària i protecció davant d'accidents laborals.

17. La **carta de presentació** és un document breu (una pàgina) que acompanya el CV. Servix per a explicar per què t'interessa eixa oferta concreta i per què encaixes en ella. S'adapta a cada empresa: no s'envia sempre la mateixa.

18. Moltes empreses busquen el teu nom en internet abans de contractar-te. La teua empremta digital (fotos, comentaris, perfils públics) forma part de la teua **marca personal**: una imatge descuidada pot fer que et descarten, mentres que un perfil cuidat (per exemple en LinkedIn) suma. Convé revisar la privacitat i el que es veu de tu.

19. Per exemple: el **SEPE** (servei públic d'ocupació estatal), portals d'ocupació com **InfoJobs** o LinkedIn, i el **networking** o contactes personals. També les ETT (empreses de treball temporal). Moltes ofertes no es publiquen (mercat ocult) i es cobrixen per contactes.

-
20. El mètode STAR servix per a respondre amb un exemple concret i ordenat: **S**ituació (el context), **T**asca (què haves de fer), **A**cció (què vas fer tu) i **R**esultat (què es va aconseguir). Evita respostes vagues i demostra amb fets el que saps fer.
21. Un **projecte de vida** és un pla de metes (a curt, mitjà i llarg termini) i de passos per a aconseguir-les, fet amb la informació que tens hui. Es **revisa** periòdicament perquè les circumstàncies i els interessos canvien: no és una decisió irrevocable, sinó una hipòtesi que s'ajusta.